

ترجمه و برداشتی

از:

قرآن مجید

جزوه بیست و دوم

ترجمه و برداشت: از استاد سید حسن ابطحی

تنظیم موضوعی: جمعی از دانشمندان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ *

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ
وَالسَّلَامُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ لَا سِوَا عَلَى
بَقِيَّةِ اللَّهِ رُوحِي وَأَرْوَاحُ الْعَالَمِينَ لِتُرَابٍ مَقْدَمِهِ الْفِدَاءُ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشگفتار

این جزوه باموضوع بندی مسئله «تزکیه نفس» از آیات قرآن تنظیم شده و هر آیه ای که مربوط به موضوعی از این علم است بعد از همان آیه ترجمه شده و سپس برداشتی از آیات در فصل جداگانه ای ارائه داده شده است. و بخاطر آنکه مباحثمان فعلاً در مسائل تزکیه نفس است قبل از مسائل اعتقادی آیاتی که مربوط به مراحل تزکیه نفس است در این جزوه آورده شده است.

ضمناً نباید گمان کرد، آنچه را که در اینجا می نویسیم تفسیر آیات قرآن بوده و یا حتی توضیح قرآن است. بلکه فقط یک نوع راهنمایی است که برای تدبیر بیشتری در قرآن و توجه دوستان به سخنان حضرت حقّ جلّ و علایادآوری شده است.

تا ان شاء الله سالکین إلى الله با تأمل زیادتری موفّق به قرائت قرآن گردند. و ضمناً آیاتی که در این جزوه قرائت می شود جابجا شده و تنظیم موضوعی گردیده است.

یعنی اگر شما بخواهید آیانی که مربوط به تزکیه نفس است را پشت سر هم قرائت کنید به ترتیب قرآن مجید در این جزوه آورده شده است و بعدها سایر آیات که مربوط به عقاید و فروع احکام است در جزوات جداگانه ای آورده خواهد شد ان شاء الله.

به امید موفقیت و السلام

سید حسن ابطحی

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

آيات ٩١-٩٦ سورة مباركة توبه

لَيْسَ عَلَى الضُّعْفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ

حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ

رَحِيمٌ ﴿٩١﴾ وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَجِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ

عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيَيْنُهُمْ تَفِيضٌ مِنَ الدَّمْعِ حَزَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾ إِنَّمَا

السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ

الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾ يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا

رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَ

سَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

فَيَنْبِتُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾ سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ

لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا وَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا

كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾ يَحْلِفُونَ لَكُمْ لَتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ

ترجمه آیات ۹۱-۹۶

بر ضعیفها و بیمارها و آنها که چیزی برای انفاق در راه جهاد ندارند، در صورتی که برای خدا و پیامبرش خیرخواه باشند، هیچ گناهی نیست. بر نیکوکاران راهی برای ایراد نیست و خدا آمرزندهٔ مهربانی است. (۹۱) و نیز ایرادی نیست بر آن کسانی که وقتی نزد تو آمدند که آنها را بر مرکبی سوار کنی، تو گفتی: مرکبی که شما را بر آن سوار کنم، ندارم. آنها در حالی برگشتند که از چشمانشان بر اثر غم و اندوه اشک می ریخت، زیرا چیزی نداشتند که در راه جهاد انفاق کنند. (۹۲)

ایراد فقط بر کسانی است که ثروتمند هستند و از تو اجازهٔ ترک جهاد می خواهند. آنها راضی شده اند که با مخالفین باشند و خدا بر دلهایشان مہری زده، پس آنها نمی دانند. (۹۳) وقتی که شما از جنگ به طرف آنها بر می گردید، از شما عذرخواهی می کنند. بگو: عذر نیاورید، ما هرگز سخن شما را باور نمی کنیم، قطعاً خدا ما را از اسرار شما آگاه کرده و خدا و رسولش اعمال شما را می بینند، سپس به طرف خدائی برگردانده می شوید که از پنهان و آشکار آگاه است و او شما را از آنچه انجام می دادید آگاه می نماید. (۹۴)

وقتی به سوی آنها برگردید، برای شما به خدا قسم می خورند تا از آنها صرف نظر نمائید. به آنها بی اعتنائی کنید، برای اینکه آنها پلید و نجس اند و به سزای آنچه می کنند، جایشان جهنم خواهد بود. (۹۵) برای شما قسم می خورند تا شما از آنها راضی شوید، پس اگر شما از آنها راضی شوید، قطعاً خدا از گروه فاسقان راضی نخواهد شد. (۹۶)

برداشت از آیات ۹۱-۹۶ (انفاق)

مردم مسلمان دو دسته هستند: یک دسته پولی ندارند ولی مایلند کارهای خیری انجام دهند، انفاق کنند و به جهاد بروند و حتی اگر آنها را از انفاق و جهاد نمودن مانع شوند، از غم و اندوه اشکشان می ریزد و ناراحت می شوند و از آن طرف دستهٔ دیگری هستند که ثروتمندند ولی دوست دارند که با زن و فرزندشان در خانه بنشینند، دلهایشان مرده است، انفاق نمی کنند، فقط معذرت خواهی می کنند و اصرار دارند که خدا و رسولش از آنها راضی شوند. آنها دروغ می گویند، اگر چه قسم بخورند که این گونه نیستیم. این ها پلیدند و

جهنمی هستند و خدا از فساق راضی نمی‌شود.

بنابراین سالک الی الله نباید خود را از دسته دوم قرار دهد. بلکه باید کوشش کند که از مال دنیا خود را ثروتمند نماید و انفاق کند و اگر نمی‌تواند این کار را بکند باید لاقل آرزوی کارهای خوب را داشته باشد.

آیات ۹۷-۹۹ از سوره مبارکه توبه

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَ نِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَى

رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾ وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَ

يَتَرَبَّصُّ بِكُمْ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾ وَمِنَ

الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ

وَ صَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيَدْخِلُهُمْ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ

غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

ترجمه آیات ۹۷-۹۹

عربهای بیابانی کفر و نفاقشان از دیگران بیشتر است و در ناآگاهی از حدود و احکامی که خدا بر پیامبرش نازل کرده، سزاوارترند و خدا دانای حکیمی است. (۹۷)

و گروهی از اعراب بادیه‌نشین آنچه را که در راه خدا خرج می‌کنند، غرامت و خسارت می‌دانند و منتظر حوادث ناگواری برای شما هستند. حوادث ناگوار بر خود آن‌ها باشد و خدا شنوای دانائی است. (۹۸)

و گروهی دیگر از اعراب بادیه‌نشین به خدا و روز قیامت ایمان دارند و آنچه را در راه خدا انفاق می‌کنند، سبب تقرب به خدا و دعا‌های پیغمبر می‌دانند. بدانید که این انفاق آن‌ها سبب نزدیکی به خدا برای آن‌ها است.

به زودی خدا آن‌ها را در رحمتش وارد می‌کند. قطعاً خدا آمرزندهٔ مهربانی است. (۹۹)

برداشت از آیات ۹۷-۹۹ (تعصبات جاهلانه)

سالک الی الله باید خود را از تعصبات جاهلانه بیرون بیاورد تا از کفر و نفاق خارج شود، حدود الهی را بفهمد و فکر نکند که آنچه انفاق می‌کند ضرر کرده و در جایی حساب نمی‌شود، بلکه باید بداند که آنچه را انفاق می‌کند وسیلهٔ قرب به خدا و دعای رسول و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام خواهد بود و خدا او را در رحمت خاص خود وارد خواهد فرمود.

آیات ۱۰۰-۱۰۱ از سورهٔ مبارکهٔ توبه

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ
رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾ وَ مِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ
مُنافِقُونَ وَ مِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُّوا عَلَى النَّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ خُنَّ نَعْلَمُهُمْ
سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

ترجمه آیات ۱۰۰-۱۰۱

و آن‌هائی که در اوائل از مهاجرین و انصار و کسانی که به خوبی از آن‌ها پیروی کردند، بر دیگران سبقت گرفتند، خدا از آن‌ها راضی است و آن‌ها نیز از خدا راضی هستند و برای آن‌ها خدا بهشت‌هائی آماده کرده که از زیر درختان آن‌ها نه‌رهائی جاری است و همیشه در آن‌ها خواهند بود و آن موفقیت بزرگی است. (۱۰۰)
و جمعی از میان اعراب که در اطراف شما هستند، منافقند و جمعی از اهل مدینه بر نفاق خوی گرفته‌اند. تو از آن‌ها آگاه نیستی ولی ما از آن‌ها آگاهیم. به زودی آن‌ها را دو بار مجازات می‌کنیم، سپس به عذاب عظیمی برگردانده می‌شوند. (۱۰۱)

برداشت از آیات ۱۰۰-۱۰۱ (اعمال انسان ارزش دارد)

سالک الی الله باید فکر نکند که اگر جمعی در کنار اولیاء خدا، یا در مکان‌های خوب و مقدّس هستند، خوبند زیرا گاهی ممکن است آن‌ها منافق باشند، چنان‌که بعضی از عرب‌هایی که در مدینه و در کنار پیامبر اکرم ﷺ بودند منافق بودند و جمعی هم از مهاجر و انصار با نیکوکاری، خدا را از خود راضی کردند و آن‌ها هم از خدای تعالی راضی بودند. بنابراین معیار خوبی، نیکوکاری است نه آنکه با قرب جوار با اولیاء خدا انسان بخواهد خود را خوب معرفی کند.

آیات ۱۰۲-۱۰۶ از سوره مبارکه توبه

وَ آخِرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَ آخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ

يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَ

تُزَكِّيهِمْ بِهَا وَ صَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾ أَلَمْ

يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَ يَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ

التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

ترجمه آیات ۱۰۲-۱۰۶

و گروه دیگری که به گناهان خود اعتراف کردند و عمل خوب و بد را با هم مخلوط نمودند، امید است که خدا توبه آن‌ها را بپذیرد. قطعاً خدا آمرزنده مهربانی است. (۱۰۲)

از اموال آن‌ها صدقه بگیر تا به وسیله آن روح آن‌ها را از رذائل اخلاقی پاک و پاکیزه گردانی و بر آن‌ها صلوات بفرست، چون صلوات تو برای آن‌ها مایه آرامش است و خدا شنوای دانائی است. (۱۰۳)

نمی‌دانستند که قطعاً تنها خدا توبه بندگان را می‌پذیرد و صدقات را می‌گیرد و قطعاً خدا است که او توبه‌پذیر مهربانی است؟ (۱۰۴)

برداشت از آیات ۱۰۲-۱۰۶ (مرحله توبه)

سالک الی الله باید به دو موضوع که ظاهراً از خاطره‌ها رفته ولی از دستورات اسلام است، در مرحله توبه متوجه باشد:

اول آنکه: باید به کوتاهی‌های خود در امر دین نزد استادش اعتراف کند تا استادش بتواند دستورات توبه را صحیح و کامل به او بگوید.

دوم آنکه: از اموالش صدقه بدهد تا از گناهان پاک گردد و تزکیه شود و مورد رحمت خدای تعالی و رسولش واقع گردد، آرامش پیدا کند و خدای تعالی توبه‌اش را بپذیرد.

آیات ۱۰۷-۱۱۰ از سوره مبارکه توبه

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا

لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَيَحْلِفْنَ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ

يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾ لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لِمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ

أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ

الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٨﴾ أَفَمَنْ أُسِّسَ بُنْيَانُهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ

أُسِّسَ بُنْيَانُهُ عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي

الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾ لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ

قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

ترجمه آیات ۱۰۷-۱۱۰

و کسانی که مسجدی ساختند برای ضرر رساندن به مسلمانان و تقویت کفر و برای تفرقه بین مؤمنین و کمینگاهی برای کسی که با خدا و پیامبرش قبلاً به جنگ برخاسته بود و آن‌ها سخت قسم می‌خوردند که ما جز نیکی قصدی نداریم و خدا شهادت می‌دهد که آن‌ها دروغ می‌گویند. (۱۰۷)

در آن مسجد به هیچ وجه به عبادت نیست، زیرا مسجدی که از روز اول بر اساس تقوی بنا شده، بهتر است که در آن عبادت کنی. در آن مسجد مردانی هستند که دوست دارند روح خود را پاک و تزکیه کنند و خدا پاکیزه‌ها را دوست می‌دارد. (۱۰۸)

آیا کسی که ریشه و اصل کار خود را بر پایه تقوی و رضایت خدا قرار داده بهتر است یا کسی که بنای کار خود را بر کنار پرتگاه سستی بنا کرده که با آن در آتش جهنم می‌افتد؟ و خدا گروه ستمگران را هدایت نمی‌کند. (۱۰۹)

هیچ وقت شک و تردید از دل کسانی که آن مسجد را بنا کرده‌اند بیرون نمی‌رود، مگر آنکه دل‌هایشان پاره پاره شود و خدا دانای حکیمی است. (۱۱۰)

برداشت از آیات ۱۰۷-۱۱۰ (نفاق)

سالک الی الله باید بیشتر از هر چیز از نفاق و تفرقه بین مسلمانان بترسد. زیرا خدای تعالی مسجدی را که جمعی از منافقین برای تفرقه بین مسلمانان درست کرده بودند، مسجد ضرار گذاشته و دستور خراب کردنش را داده است. بنابراین باید مسلمانان خود را از صفات رذیله پاک کنند و اعمالشان را بر اساس تقوا انجام دهند تا خدای تعالی آن پاکان را دوست داشته باشد و آن‌ها را با هدایت خاص خود راهنمایی فرماید.